

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

A MAGYARHONI
FÖLDTANI TÁRSULAT
KÖNYVTÁRÁBÓL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. (az Operával szemben) Telefon 23-33.	Főszerkesztő Vécsey István Társzerkesztő Dr. Makai Aladár Felelős szerkesztő Apsay V. János	Hirdetési feltételek:
Előfizetési árak: Egész évre 10.— K Fél évre 5.— K Egyes szám ára 30 fillér	Megjelenik minden vasárnap	Minden szó ... 4 fillér Kövér betűvel 8 " Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40

Bányajogkutatásunk.

(X) Büszkék vagyunk rá, hogy jogász nemzetnek neveznek. Pedig éppen ez az átkunk. Mert a Corpus juris mellett szegények lettünk.

Míg más nemzetek a gyakorlati élet érett gyümölcsét élvezik, mi még mindig a közjognál tartunk. Paragrafusokkal van kirakva életünk egész útja. Minden harmadik apa jogásznak nevei fiát, de meg is fejják a váltó- és sommásperek...

Szóval, a Corpus jurist jól tudjuk és — még sem boldog a magyar!

Pedig számolnunk kellene a haladó kor követelményeivel. Minden cselekedetünket összhangzásba hozni a gyakorlati élettel!

Ha tehát jogásznemzet vagyunk — ám lássuk is valami hasznát ennek. Jogi tudásunk ne csak egymás kijátszására szolgáljon, hanem támogassa a közvagyon gyarapodását, erősítse a haza minél több polgárát a jogi önvédelemre. S ez a magasabb szempont eszményi érvényesülést nyerhet fejlődő bányászatunk terén.

Sehol annyi tájékozatlanság és bizonytalanság, mint bányajogunkban és e nemű peres eljárásokban, aminek nemcsak az állam polgárai, de az eljáró közegek is egyaránt megadják az árát. Ennek pedig hiányos és határozottan rossz bányaoztatásunk az oka.

Miért hiányos a bányajogoktatás?

Mert állítólag nem látják be hasznát s ennél fogva fölösleges. Talán az volt eddig, de nem szabad annak lennie ezután. A magyar bányászatnak nagy jövője van. A nemzeti vagyonosodásnak egyik legerősebb forrását fogja képezni — rövid idő múlva.

Szükséges tehát, hogy jogász ifjúságunk megismerje és megkedvelje a bányajogot, mely-

nek oktatását a modern kor színvonalára kell emelnünk.

Mert a mai bányajogoktatásról nem beszélhetünk. Jogakadémiáinkon a rendkívüli tantárgyak mellett a legutolsók közt szerepel a bányajog s legtöbb helyen csak arra való, hogy az index óraszámát gyarapítsa; egyetemeinken pedig alig néhány ifju hallgatja a nagyon ritka bányajogi órákat.

Igaz, hogy az ifjúság nem hallgat szívesen „unalmas” órákat, de az előadás érdekességén s a rendszeren mulik, hogy az órák kedveltek legyenek; változtassunk hát a bányajogoktatás rendszerén.

Ne teoriával, súlyos magánjogi fejtegetésekkel kinozzuk az ifjúságot, hanem ismertessük meg vele a bányajog lényegét és gyakorlati voltát. Ezt megérti, megkedveli s erre szüksége van az életben.

Hány ügyvéd, bíró van, ki a jogorvoslást kereső bányászembertől kell, hogy megtanulja azt, minek ma már a köztudatban kell lennie minden művelt embernek? Mert nem elég a paragrafusokat tudni, ismerni kell magát a bányászatot, ezerféle sajátságaival együtt.

Jogi oktatásunk tehát akkor lesz teljes és jó, s a mai kor színvonalán álló, ha főiskoláinkon *rendes tantárgyként* oktatják, *szakértő, bányász emberek*, kik nem annyira jogászok, mint inkább a gyakorlati élet mesterei. Sőt joggal követelhetjük, hogy az ügyvédi vizsgák tárgyát képezze a bányajog. Akkor a bányajog élő tudomány lesz, melynek hasznát ügyvédek, bírák s polgárok egyaránt élvezni fogják.

Bányászatunk fejlődésével szükségünk is lesz a bányajog alapos ismeretére. S a polgári életben ez hihetetlenül megkönnyíti a boldogulást. Tanuljunk mindent, amire az élet oktat s

szellemi ismereteink gyarapításával aknázzuk ki hazánk természetadta adományait, melyeknek megszervezését és birlalását az általános bánya-jogismeret csak megkönnyíti.

Ha most szegények vagyunk, ezen a földön, — melynek minden arasznyi része kincset ér — magunkra vessünk. Nem tudunk boldogulni azzal, mit a természet két kézzel ránk pazarolt. Ne vitázzunk, kevesebb szörzsálat hasogassunk, de keressük inkább a bányászatban rejlő megélhetésnek új forrásait.

Fémiparunk.

Magyarország fémiparának alapja, a fémbányászat és fémkohászat évszázados multra tekinthet vissza. A ránk nézve kedvezőtlenül megváltozott termelési viszonyok ezen üzemeket a modern technika vívmányainak minél belterjesebb alkalmazására kényszerítették s a kor mai színvonalán álló fémbányászatunk legjobb fokmérője a nemes fémekben mutatkozó állandó és jelentékeny kivitelünk. A közönséges fémek közül, különösen a réznél. Északamerika, Mexikó, Spanyolország és Japán olcsó és jelentékeny termelése miatt kohászatunk elmaradt, egyes kohók megszűntek s a termelés értéke fokozatosan csökkent. Ezt igazolja az a körülmény, hogy 1866-ban még 21728 q-ra rugó réztermelésünk 1898-ban 1536 q és 1905-ben pedig már csak 734 q volt. Azonban az új eljárások és találmányok ez irányban is felébresztették a vállalkozási kedvet s van rá remény, hogy a géptechnika és erőátvitel e legfontosabb anyaga tekintetében is sikerülni fog iparunkat a külföldtől függetleníteni.

Legelőbbre vagyunk az aranytermeléssel, stagnál az ólom — csökken az ezüst — és lassan emelkedik a réztermelés. Különösen elmaradtunk a rézkohászat terén, noha kedvező jelenség gyanánt említendő, hogy 1904-ben alakult a balánbányai rézkohászat felújítására öt millió K tőkével 7500 q mintegy 1·2 millió korona értékű finomított réz előállítására francia tőkésekkel álló vállalat, mely a teljes a székely körvasút ezen részének 1 év múlva várható kiépítése után fogja felvenni.

Hogy réztermelés dolgában hazánk, mely egykor számottevő mennyiséget produkált, mennyire elmaradt, leginkább a világ réztermelésével való összehasonlítás tünteti fel.

1905-ben a világ réztermelése 7,088.100 q volt (1904-ben 6,440.000 q); ebből előállítottak az

Egyesült-Államok	4,130.700 q-t
Mexikó	651.870
Spanyolország és Portugália	448.100
Ausztrália	365.700
Japán	359.100
Délamerika	291.650
Németország	221.160
Magyarország	734 „

Nagyobb behozatali többlet mutatkozik még a cinknél (2·3 millió K), ónnál 3·0 millió K), azonban itt ónérceink hiánya, valamint cinkérceink szegénysége és kedvezőtlen települési viszonyai állják útját a fejlődésnek. Ön

és cinkkohóink nincsenek. Ólomból a hazai kohók 1901-től 1905-ig átlagban 21.213 q-t termeltek, melylyel szemben közel ugyanannyi a külföldről fedezett szükséglet. Alumíniumból ugyan ez idő szerint még nem nagy a fogyasztás (218.440 K), azonban e fémnek, amint már említettük, jelentősége egyre emelkedik s remény van rá, hogy az alumínium kohászata nálunk is meghonosodik.

Hogy egyébként mily jelentéktelen hazánk fémtermelése az egész világhoz képest, azt a következő, szintén 1898. évről szóló kimutatás árulja el:

Fém neve	Az egész világ termelése	Magyarország termelése	%
Réz.	4,280.000	1.532	0,36
Ólom	4,770.000	23.050	0,30
Cink	4,680.350	300	0,0064
Ón	699.000	—	—
Nikkel	62.000	—	—
Alumínium	39.590	—	—
Kéneső	40.820	69	2,17

Ezek az adatok azóta megváltoztak, azonban, sajnos, nem a mi előnyünkre. Ugyanis 1905-ben a főbb fémekben a világ termelése volt q-ban:

A fém neve	A világ termelés	Magyarország termelés
Ólomból	9,852.000 q	21.455 q
Rézből.	7,088.100	734
Cinkből	6,587.050	—
Ónból	968.000	—
Alumíniumból	115.000	—
Nikkelből	125.000 „	— „

A hazai ipar szempontjából elég jelentékenynek mondható fémkohászatunkkal fémiparunk nem tud lépést tartani. A fémtermelés zömét alkotó nemes fémeket nem az országban dolgozzák fel, míg a nem nemes fémek s gyártmányaik egyaránt nagy behozatali többletet tüntetnek fel.

Az 1898. évi iparstatisztikai felvételek alkalmával az országban 77 fémipari telep volt. E gyárak a fémipar majdnem minden ágát művelték; egészen hiányzanak e nagyipari felvételtől a fémfüstöt, bronzport, arany- és ezüst drótot, diszmű-árukat, fémből való játékarukat, gombokat, alumíniumot, ujezüstöt, nikolt és britanniafémárukat előállító iparok, mert ezeket akkor nálunk még gyárilag nem üzték. Azóta ezek közül az arany- és ezüstdrótot, diszműárukat és gombokat előállító már meglevő ipartelepek érték el a gyári jelleget, a diszműárúk egy részét pedig a csillárgyárak karolták fel.

Az egyes iparcsoportok termelési értékeit illetőleg ez időszert is az 1898. évi iparstatisztikai felvételekre vagyunk utalva, mert mind a régi telepek fejlődéséről, mind az új gyárak méreteiről számszerűleg nem, csak általánosságban lehet tudomást szerezni.

A kivitel és behozatal nagyságának változásait a legutolsó öt évben, az alábbi kimutatás tünteti fel:

Áruk neve	Behozatali (+) kiviteli (-) többlet	q	K
Nemes fémekben	—	601·81	— 10,143.272
Nemes fémekből való félgyártmányokban	}	+ 519·85	+ 10,143.272
Nemes fémekből való készárúkban			
Nem nemes fémekben	+	71.452	+ 9,381.160

Nem nemes fémekből való félgyártmányokban	+ 41.867	+ 4,690.414
Nem nemes fémekből való árúkbán	+ 18.041	+ 10,973.701
Összesen	+ 131.879	+ 35,188.547

Miként látható, fémiparunk külkereskedelmi forgalma kerekén 35 millióval passzív. Az a nevezetes mozzanat mutatkozik itt is, ami a vasiparban is tapasztalható, hogy nyers és félkész árúkbán elég fejlett az iparunk, a kész-árúkból azonban csak a durvább árúkbán vagyunk versenyképesek. Erre vall az a körülmény, hogy például nem nemes fémekből készült gyártmányokban sulyra nézve 10130 q-val több a kivitelünk, mint a behozatalunk, az értékben azonban már 6,581.033 K-nak felel meg a behozatali többlet.

A nemzetközi munkásvédelem irányai és feladatai.

A munkákérdés az összes szociális problémák legnehezebbike és nem csoda, ha megoldása körül óriási irodalom és a törvények egész légiója keletkezik. A munkástörvényhozás legfőbb célját a munkásvédelem képezvén, már régtől fogva óhajtották, hogy a különféle államok munkásvédelmi intézkedéseinek keresztülvitele, lehetőleg egyforma elvek szerint történjék, ami a közös érdekek megvédését leginkább teszi az összes vonatkozásokban lehetségessé.

A törvényes munkásvédelmi intézkedések mellett azonban még széles irányú társadalmi akció is mutatkozott szükségesnek, mert azokat az érdekeket, amelyek az egyes törvényhozásokat a munkásvédelemmel való foglalkozásra indították, napról-napra nehezebben lehet a szűk állami hatáskörre szorítkozva biztosítani.

A társadalmi szervezkedés, a törvényes intézkedések nemzetköziségéhez hasonlóan szintén nemzetközileg történik és pedig úgy a munkaadók, mint a munkások részéről és pedig főleg annak a nyomása alatt, hogy a termelési viszonyok haladása, a gyártási eljárások elterjedése, valamint a megélhetési viszonyok sulya is a különböző országokban mindjobban egyenlőssé válnak.

Mindezen jelenségek azt eredményezik, hogy az államok csakis úgy foglalkozhatnak sikerrel a munkásviszonyok rendezésével, ha a hazai viszonyokon kívül egyben a külfölddel is számolnak. Sok államban például a munkásvédelem azért nem iktatható kifejezetten törvénybe, mert ez az illető állam vállalkozóira, munkaadóira aránylag nagyobb terheket róna, mint külföldi versenytársaikra, ami az ipar versenyképességét csökkentené, tehát e helyeken a munkásvédelem egyedül a társadalom feladata marad.

Ami a munkásvédelmi eszme eddigi fejlődési irányait illeti, először Legrand Samuel egy francia emberbarát vetette fel a munkásoknak nemzetközileg megállapítandó törvények útján való védelmét 1853 és 1857 között megjelent röpiratban. Vele majdnem egyidőben, 1855-ben, Glaris svájci kanton törvényhozása fejezett ki hasonló óhajtatást, midőn Zürich kantonnal kívánt munkásvédelmi egyezsége lépni. Mindkét kezdeményezés hatástalan maradt.

Az elveszett fonalat a svájci nemzeti tanácsban

vették föl újra 1876-ban, majd 1880-ban, mikor is egy javaslatot fogadtak el, melynek értelmében a svájci kormányt utasították, hogy egy nemzetközi gyári törvény hozatala végett forduljon az összes ipari államok kormányaihoz.

A Frey által provokált határozatnak a svájci kormány megfelelt s bár kezdeményezése a hatalmaknál nem talált kedvező fogadtatásra, mégis ez volt az első jelentős lépés, mely a nemzetközi munkásvédelmet a teóriák köréből a cselekvés terére juttatta.

Másodszor 1888-ban került a dolog napirendre, amikor a svájci nemzeti tanács felhívta a kormányt az 1881-iki kísérlet megismétlésére.

A svájci kormány ezuttal nagyobb óvatossággal fogott a dologhoz s a hatalmakhoz intézett meghívójába egyben részletesen felsorolja azon kérdéseket, melyeket az összehívandó konferenciának nézete szerint foglalkoznia kellene. A jegyzék a következő hat kérdést ölelte föl: 1. A vasárnapi munkaszünetet; 2. a gyermek munkatiltalmát; 3. az ifju munkások munkaidejének korlátozását; 4. a nők és ifju munkások éjjeli munkájának eltiltását a különösen veszélyes üzemekben; 5. a nők és ifju munkások korlátozását; 6. a nemzetközi munkásvédelem megvalósításának módozatait. A felszólítás ezuttal nem várt sikerrel járt: nemcsak a válaszok voltak kedvezők, de II. Vilmos német császár teljesen magáévá tette a svájci kezdeményezést, arra kérve a svájci kormányt, hogy engedje át a házigazda szerepét Németországnak. Ez megtörténvén, az első nemzetközi munkásvédő értekezlet 1890 március 15-én össze is ült Berlinben.

A berlini értekezleten 15 állam volt képviselve: Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Luxemburg, Magyarország, Nagy-Britannia, Németalföld, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svájc és Svédország. Hazánkban Schnierer Gyula dr. miniszteri tanácsos, Graenzenstein Béla miniszteri tanácsos és Szerényi József államtitkár, akkor még iparfelügyelő képviselték.

A svájci kormány által felállított kérdések mellé a német kormány egy 7-ik kérdést is vetett fel, azt kívánván megvitatni, hogy miképpen lehetne a széntermelést a munkásmozgalmaktól függetleníteni és ezzel kapcsolatban mi módon lehetne a tömeges munkamegszüntetéseket megakadályozni és megelőzni, tekintettel azon körülményre, hogy a wesztfáliai nagy szénbánya-sztrájkok azt az aggodalmat keltették, hogy község hiányában nemcsak a gyári termelés és a közlekedés fenntartása, de a hadi készség is kélelssé válhatik.

Az értekezlet, melynek elnöke Berlepseb porosz miniszter volt, három bizottságra oszolva végezte munkáját.

Az első bizottságnál, melyhez a bányamunka már említett problémája tartozott, Gräzenstein államtitkár képviselte Magyarországot. A sztrájkok elkerülése végett a bizottság többsége a bányászokat a röhöz, illetve a házhoz, kertez kötni és a felmondási időt meghosszabbítva kívánta és egyben kétes dicsérettel illette a magyar bányatörvényt, melynek értelmében az a munkás, aki a bányatársuladából kilép, elveszti befizetett járulékát.

Szerencsére ezen elfogult nézetekkel szemben állást foglalt Dale angol bányatulajdonos, akinek felszólalásaira mellőzték a tervezett agresszív rendszabályokat és csak oly határozatok hoztak, melyek

bányában a 14 év alatti ifjak és a nők munkájának eltiltását, egészségügyi intézkedéseket, munkásbiztosítást és választott bíróságok alakítását ajánlották.

A második bizottság a vasárnapi munkaszünetet és a kiviteli módokat tárgyalta; Magyarországot itt Szierényi József képviselte. A heti szünetet illetőleg mindnyájan egyetértettek, de a francia delegátus, valamint Belgium kiküldöttje, tiltakoztak az ellen, hogy a törvény kötelezőleg vasárnapra tegye a szünetet. Ennek folytán a vasárnapi munkaszünet kiválsalma kimondatott ugyan, de mellőzték annak meghatározását, hogy törvény által vagy más társadalmi uton valószínű-e meg.

A harmadik bizottság felölelte az összes még nem érintett kérdéseket. Érdekeinket itt Schnierer képviselte. Állást foglaltak a bizottságban a 12 (déli állomokban 10) év alatti gyermekek munkájának eltiltása, az iskolakötelezettség szigorú betartása s a 14 évesnél fiatalabb gyermekek éjjeli és vasárnapi, valamint veszélyes munkájának eltiltása s ugyanezek munkaidejének 6 órára való korlátozása mellett; a 14—16 éves mindkét nembeli munkások munkaidejét 10 órában kívánják megállapítani s a 16—18 éves férfi munkások védelmét is szükségesnek tartják. Végül a nők munkaidejének 11 óras maximumát, vasárnapi és éjjeli munkájuknak eltiltását, valamint szülés után 4 heti szünet kötelező elrendelését mondták meg ki.

Mind e javaslatok jelentőségfontosak és üdvösek és jelentőségük csak nyer abban a tényben, hogy bennük nemzetközileg ekkor jutott érvényre legelőször a munkások megnövekedett értéke. Ez az érték és ez az erő hozta azután létre az 1897-iki zürichi és brüsszeli munkásvédő kongresszusokat is és teremtette meg végezetül 1900-ban Törvényes Munkásvédelem Párisban székelő Nemzetközi Egyesületet s a Bázelen székelő Nemzetközi Munkaügyi Hivatalt.

Az eddigi kongresszusokon, jóllehet a fentiekből láthatólag, csupa első rangú munkásvédelmi kérdés került megbeszélésre, a munkások élet- és balesetbiztosítása azondban minneddig teljesen figyelmen kívül maradt. Ennek talán az lehet az oka, hogy a biztosítás szervezete ma még nagyobb részt magánérdekeket szolgál és eddig nem volt mód arra, hogy ezzel a feladattal az állam igyekezzék megbirkózni. A helyzet pedig feltétlenül tarthatlan és rendezése annál is egetőbb szükségét képez, mert a munkásság már belátta a biztosítás előnyeit és hangos szavát már felemelte a mai lehetetlen állapotok ellen. És igaz van a munkásságnak. Talán sehol sincsenek olyan anomáliák, mint a munkások baleset biztosításánál. Merjük állítani, hogy a balesetek révén követelhető kártalanítások 80 százaléka per alá kerül s így érthető, ha a munkásság tömege bizalmatlan a magánbiztosító társaságokkal szemben s mielőbb követeli, hogy az egész biztosítási ügyet végre tényleg az állam vegye a kezébe.

Ugy tudjuk, hogy a legközelebb összehívandó kongresszus az eddigi mulasztást helyrehozni óhajtván, a biztosítási ügy rendezését vette első sorban programjába.

A zártkutatómánspekulánsok megrendszabályozása.

A *Bánya* első számában mutattunk rá arra, hogy mily károsan befolyásolja bányászatunk fejlődését az az abnormis szaporodás, mely az utóbbi időben a zártkutatómánspekulációk biztosítása körül tapasztalható.

Hozzá nem értő, tisztán a hirtelen meggazdagodás vágyától üzött emberek, sejtven, hogy hazánkban a bányászatra nagy jövő vár — *katonai térépekről, soha nem látott egész vidékeket foglaltak le*, abban a reményben, hogy ha netán ott mégis előfordulna valamely ásvány, laposan megszarolhassa azt a vállalkozót, akit arra vezetett sorsa, hogy tőkéjét magyar bányavállalatba fektesse. Innen eredt aztán az az általános bizalmatlanság, melylyel a külföldi tőke a magyar bányaiipar-vállalatok iránt viseltetett. S ez a körülmény nem kerülhette el a mérvadó körök figyelmét sem.

Az ált. bányatörvény 16. §-a ugyanis világosan előírja, hogy:

„a kutatómánspekulációk csak egy évre adatnak; kérelem folytán azonban évről-évre meghosszabbíthatók, a bányakapitányság meggyőződésén arról, hogy a kutatásra jogosított által saját kutatómánspekuláció terén a kutatómánspekulációk megkezdettek“.

A törvénynek ez az intézkedése félremagyarázhatatlan: aki komolyan akar foglalkozni a bányászattal, az kutat is s erről esetről-esetre jelentést is tesz a kerületi bányakapitányságnak.

Eddig azonban nem így történt. Derűre-borura foglalhatott bárki, minden komoly szándék nélkül és azt sem tudta, hol van a zárt területe. A bányakapitányságok nem vették a dolgot olyan szigoruan, amíg aztán a visszaélések ezzel az elnézéssel szemben türehtetlenekké nem lettek.

A magyar bányászat jövő fejlődése megkövetelte azt, hogy a költséző, évek hosszú során át küzdő, reménykedő bányá- és zártkutatómánspekulációk segítségére siessen a kormány.

Az általános bányatörvény 178. §-a előírja, hogy:

„az üzlet eredményéről és a tett föltárásokról minden szabadkutatásban, akár *vájásból* vagy *külvájásból*, akár pedig *furó-vájásból* álljon is az, a bányahatóságnak minden félév eltelté után tizenégy nap alatt kimutatás nyújtandó be; ha ez elmulasztatik, úgy a bányahatóság a szabadkutatónak a kimutatás benyújtása végett négy hétről, négy hétre két további határidőt rendelend. Ha ezt elmulasztja, (241. §.) 1. 5—10 frtig, 2. 20—100 frtig bürségtaláltat, végre engedélyét elveszti“.

Ezen törvényes intézkedések szemeltartásával, bányászatunk fejlődését immár megbénító spekulációk megszüntetésére, *Wekerle* Sándor miniszterelnök—pénzügyminiszter nem régen egy körrendeletet intézett a bányakapitányságokhoz, melyben felhívja őket a kutatókkal szemben az idézett törvénytársak szigorubb betartására.

A rendelet lesz hivatva arra, hogy sok visszaélést megakadályozzon s bányászatunknak szolid bá-

zist teremtsen, mert az így felszabaduló területen a komoly munkának tere nyílik.

A rendelet utasítja a bányakapitányságot, hogy a zárt kutatómunkák üzemben tartására vonatkozó határozmányokat szigorubbantartsa be. E célból legalkalmasabbnak mutatkozik, ha a bányakapitányság a bányatörvénynek amaz intézkedésére, mely a meghosszabbítás feltételül a kutatási területen a kutatási munkálatok megindítását tűzi ki, nagyobb figyelmet fordít és a meghosszabbítást megtagadja, ha a kutató ezen feltételeknek meg nem felelt és a kutatási munkálatokat meg nem kezdte.

A végrehajtási szabályok a törvény ezen intézkedésének azt a magyarázatot adják ugyan, hogy a kutatási munkálatok megkezdetteknek tekintendők, ha a kutatási engedély alapján a megfelelő számú zártkutatómunkák bejelentettek, csak hogy éppen azon körülménynél fogva, hogy a kifejlődött gyakorlat folytán a zártkutatómunkák bejelentése nem egyértelmű a kutatási munkálatok megkezdésével, ennél fogva maga a zártkutatómunkai bejelentés nem szolgálhat elegendő alapot a kutatási engedély meghosszabbítására és ezt csak a munkálatok tényleges megkezdése képezheti. A bányakapitányság előtt hivatalos utazásai alkalmából legnagyobb részben ismeretes lesz, hogy a kutatási munkálatok ügye az illető területen mily állapotban van, azután pedig értesülést szerezhet arról a helyi és közgazdasági hatóságokkal való érintkezés útján és csak abban az esetben, ha mindezen módok kellő és megbízható adatokkal nem szolgálnának, tűzzön ki a bányakapitányság az ügy megvizsgálása végett a kutató költségére helyszíni tárgyalást. *A költségelőleg be nem küldése a kérvény elutasítását vonja maga után, melyre a kutató előre figyelmeztetendő.* A kutatási munkálatok megítélésénél szem előtt kell tartani a bányakapitányságnak azt, hogy a nagy iparszerű bányászat számára nagyterületű foglalások és biztosítások szükségesek, hogy tehát a legelőbb esetben a bányatörvényben foglalt az az intézkedés, miszerint minden zártkutatómunkában külön-külön bizonyos munkálat teljesítendő, jelenleg nem alkalmazható, hanem alkalmazandó az, hogy azok a zártkutatómunkák, melyek egy földtanilag összefüggő területen vannak elhelyezve, egy főbevadás által is üzemben tarthatók. A rendelet az eljárásnak esetleg teljes mellőzését a bányakapitányság belátására bizza oly zártkutatómunkákkal szemben, melyek már üzemben levő bányászatok jövőjének biztosítására szolgálnak.

E rendelet értelmében tehát megszűnik az irreális spekuláció s a komoly kutatók előtt felszabadul rengeteg terület, melyet eddig csak bitoroltak méltatlan elemek. Mi bizunk a kapitányságok *méltányosságában* s a rendelet értelmében is védelmébe fogja részesíteni azokat, kiknek érdekeiért lapunk tántoríthatatlanul küzd, hogy akik pénzt, időt és fáradságot nem kímélnek, végre elérhessék bányabjektumaik értékesítését.

— Különben a zártkutatómunka spekulánsok üzemeire vonatkozólag az egyik ügybuzgó levelezőnk a következőket írja lapunknak:

Utóbbi időben Magyarországon, de különösen Horvátországban egyes nem komoly kutatók tisztán spekulációból 100—200—300 zártkutatómunkát jelentenek be. Azonban a bejelentett zártkutatómunkák után a bányahatóság által kirótt felügyeleti illetéket nem fizetik le, hanem a határidő lejártá előtt a zártkutatómunkai bejelentési kérvényüket ismét megújítják miáltal egyrészt az ált. bányatörvényt kijátszva nagy területeket lefoglalni ilyenképen akarnak, másrészt pedig a bányahatóságoknak is sok fölösleges munkát okoznak, mert ezen eljárásuk addig ismétlődik, míg az általános kutatási engedélyük le nem jár. Ha a kutatási engedélyük lejárt, akkor ismét egy új kuta-

tási engedélyt kérnek, hogy tovább folytathassák ezeket a zártkutatómunkai bejelentéseket. Az ilyen tisztán spekulációra fektetett zártkutatómunkai bejelentések a bányahatóságoknál évenként ezrekre rugnak.

Ugy tudjuk, hogy a főbányahatóságnál már is intézkedések történnek arra nézve, hogy az ilyen spekulációra fektetett zártkutatómunkai bejelentéseknek eleje vétessék azért, hogy a bejelentéssel egy időben a bejelentett zártkutatómunkák után járó felügyeleti illeték is egy időben lesz fizetendő.

Bár csak mielőbb életbe lépne ez intézkedés, mert ezáltal az ilyen bejelentésekből eredő visszaéléseknek eleje vétetnék egyrészt és másrészt a bányahatóságok megszabadulnának a fölösleges munkától.

Anket a bányatörvény revíziójáról

A bányászat s a földtulajdon.

Örömmel üdvözlöm „A Bánya“ t. vezetőségét azon helyes és gyakorlati eszméjéért, miszerint az alkotandó új bányatörvény ügyét anket segítségével szolgálni kívánja, módot nyújtván azáltal sok tapasztalt ember véleményének megnyilvánítására.

Nagy szükségünk van a mai kor igényeinek megfelelő magyar bányatörvényre, mert a mostani nehézkes eljárás sok zaklatásnak teszi ki úgy a bányavállalkozót, mint a földtulajdonost, valamint sok felesleges, s egy szabadabb, ideális bányatörvény birtokában teljesen mellőzhető munkát rak a mai bányahatóságok vállaira, kik annak elvégzésére most képtelenek, minélfogva az érdekeltek károsodása általános. Oda kell tehát hatni az új bányatörvény megalkotásánál, hogy a bányászattal foglalkozóknak a legmesszebb menő szabadságot biztosítsa, ne pedig hogy a szabad fejlődés elé többé-kevésbé megokolatlan gátakat emeljen. Az élettapasztalat azt tanítja, hogy nemcsak valamely tudomány, hanem ennek alapján felépült mezőgazdaság, ipar- és kereskedelem s így a bányászat is csak a teljes szabadságban fejlődhetik, hol a szabad verseny elé sem nemzeti, sem társadalmi tekintetek gátat nem emelnek. Ezt ugyan ma még sokan nem akarják megérteni, illetve elfogadni, de a cél ez, mely felé törekedve legfőképpen az új nemzedéknek kötelessége.

Ennélfogva mindenféle kiváltság, legyen az egyesek, társulatok vagy az állam által élvezett, korlátozza a szabad fejlődést és sérti az egyesek, vagyis a nemzet tagjainak érdekét és a szabad fejlődésnek legnagyobb ellensége.

Ezen szempontok szerint mindenféle természeti termék (kő, érc, nemesfém, olajok és sók stb.) bányászati szempontból a föld tulajdonjogától teljesen elválasztandó.

A földbirtok tulajdonjoga kiterjed végtelen mélységig a föld belsejébe és végtelen magasságig az azt fedő levegő rétegre is. A földbirtok tulajdonjog kiterjedésének ez a mai meghatározása. Ha ez változatlanul fenntartatnék, úgy bányászatot üzni a lehetetlenséggel volna határos, mert mások a bányavállalkozó és mások a földtulajdonos érdekei. A bányavállalkozó érdeke: hogy tudását, fáradságát, tőkét a természet elrejtett kincseinek felszínre hozására fordítsa, hogy hasznára legyen ezáltal önmagának és közvetve az emberiségnek; míg ezzel kapcsolatban a földtulajdonosnak éppen a föld tulajdon-

jogának a fent körülírt módon való meghatározásból kifolyólag érdeke, hogy ama törekvés elé gátat vesse, vagy legrosszabb esetben oly munka gyümölcsében részesedjék, melynek létrehozásához ő sem tudással, sem tőkével, szóval semminemű áldozattal hozzá nem járult. Tehát őt a földtulajdon által biztosított joga, emberi gyöngeségénél fogva egymás jogtalanságába sodorta. Habár ily esetben egynehány száz paragrafus rendelkezése folytán bizonyos egyezés elképzelhető, de a zavar, surlódás és a károsodás mégis általános és korántsem nyújt elegendő biztosítékot a bányászat versenyképes fejlődésére.

Ha azonban mindenféle természeti termék, mely akár a föld felszínén, akár annak belsejében előfordul, a föld tulajdonjától külön választatik, megszűnnek a viszás állapotok, a bányaugykezelés igen egyszerűvé válik és a bányászat versenyképes fejlődésének szabad ut nyitnak.

Ez a rendelkezés csak a laikus előtt látszhatik jogtalannak, vagy pedig az elfoglalt földtulajdonos előtt, ki mások fáradságos munkájából jogtalanul részesedni akar. Ezeknek azonban nincs igazuk, mert a bányavállalkozó serény munkája nélkül rájuk nézve a föld belsejében rejlő természeti kincsek ugysem birnak értékkel, míg ha bányászni akarnak, a bányatörvény nekik is megadja arra a jogot.

Hogy mennyire helyes ezen állításom, bizonyosság erre az az általános tapasztalat, hogy mindazon ásványok bányászata, melyek a föld tulajdonjogához eddig kötve voltak, vagy állami monopólium tárgyát képezték, a szükségletek mérten nem fejlődtek, mert a lekötöttség a szabad versenynek gátat vetett. Példa erre a magyarországi szénbányászat hátramaradottsága, a só drágasága és az állam által lekötött arany vidékek csekély termelő képessége stb.

Az államháztartásban gondoskodni kellett ugyan a folyton növekedő kiadások fedezetéről, mert a közgazdaság, fejletlensége következtében, nem volt képes a növekedő állami kiadások fedezésére szükséges összegeknek megszerzésére, ezért különféle állami vállalkozást létesített, melyből a hiányt fedezhette. Ez azonban a mai kor és a kor szülötte viszonyainak meg nem felel, mert a monopolizált javak, habár a kincstárnak évenként tetemes jövedelmet biztosítanak, mégsem állanak arányban azzal a veszteséggel, melyet a lekötöttség a szabad versenynek és így a nemzet gazdagodásának okoz. Épen ezért az új bányatörvényben garanciát kell nyújtani arra nézve, hogy az idevonatkozó monopolizált javak és lekötött állami bányászati területek azon időpontban szabadokká tétessenek, mihelyt a bányászat fejlődése következtében előálló jövedelem az államháztartásban ez uton mutatkozó hiányt pótolni képes. Mert a mai korban a kormányzatnak nem kicsinyes gazdálkodásokkal kell bibelődnie, amely tulajdonképeni hivatásától elvonja, s költségvetését hihetetlenül nagyra növeli, hanem oly intézmények létesítésén fáradozni, melyek a közjólétnek biztosítékai, megadván azoknak a fejlődhetőség minden feltételét.

Ha az új magyar bányatörvény ilyen és ehhez hasonló elvek szerint alkottatik meg, úgy bizony várhatunk, hogy hazánk e téren nem remélt haladásának vetjük meg alapját.

Nézetem szerint ezen válaszomban a három első kérdésre adandó felelet bennfoglaltatik.

Kolozsvár.

Pap Antal.

BÁNYÁHIREK.

A kincstári szénkutató.

A kormány rendeletére Krassószörény megyében hónapok óta kutatnak szén után. A furások eddigi állásáról levelezőnk a következőkben számol be: A már meglevő 8 furlyukon kívül most még 2 furlyukat mélyítenek. A mintegy 4—5 hónap óta éjjelnappal dolgozó 8 furógép közül 5 gőzerővel és vízöblítéssel működött, de a kellő mélységre (a völgyben ugyanis 5—600 méterre kellene lefurni) még egyik sem hatolt le eddig. A gőzerővel működő 5 furóval eddig 22 esetben ütöttek meg szénrétegeket. Az egyik furlyuk alatt 50—50 munkás bányászta éjjelnappal az 5 gőzgép fűtéséhez szükséges szenet. E bánya szénrétege 4 méter vastag 5000 kalóriás barnaszén. Mellette van egy 5 méteres kut, mely a fenti bánya feletti gőzmozdony kazánjának szolgáltatja a vizet és e kutban már a második szénréteg 3 méter vastagságban van jelen.

A bozovicsi völgyben számtalan adományozott bányatelek van és a medence szélein, Prigor, Óborlovén, Sumica, Rudaria, Dalbosec, Ujsopot, Gerbovec, Bozovics és más községek határaitban még mintegy 40—50 ponton (amely helyeken újabb bányatelek adományozása azonnal kérhető). Már a föld felszínén jelentkezik a legszebb fényszén és szurokszén. Az egész terület mintegy 150.000 holdra terjed és a kormány ezt a medencét szegélyező liaz kőszénképződményes nagy területekkel s a vas, arany, réz, kováld stb. ércgazdag hegyekkel együtt mesés olcsó árban kötötte le. Biztosra vehető, hogy amennyiben a próbafurások és tárnázás eredményre vezetnek, nemcsak a máv. szénkészletek nyer fedezetet, hanem véget ér az iparunkat évek óta kínzó országos szénmizéria is, mert a Duna közelsége következtében a legolcsóbb víziúton könnyen ellátható volna legalább fél országunk gyári- és magán szénkészlete. A lekötött terület olyan értéket képvisel, amely e percben ki sem számítható; de közepes számításokkal szólva, van ott szén legalább is 200 esztendőre, még ha évente 10 millió métermázsa lenne is kiaknáva!

Megjegyezzük végül, hogy a Wekerle által opcionált krassószörényi kincsekre egy görög csoporton kívül még vagy három külföldi szindikátus is pályázik. Hogy kié lesz a terület, az most egyedül Wekerle miniszterelnöktől függ.

Szénteltárások Besztercebányán. Besztercebánya határában a várostól ca 7 km.-re nagyobb kiterjedésű széntelepre bukkantak. Az ügy egy tekintélyes és vagyonos besztercebányai polgár kezében van, ki buzgón fáradozik azon, hogy a telepet minél jobban felkutassa. Az eddig elért eredmény s a megejtett vizsgálatok azt bizonyítják, hogy itt a közel jövőben igen kitűnő minőségű szén nagyobb termelésére lehet kilátás. A vidéken ez már nem az első eset, hogy több helyen széntelepekre bukkantak, de a kisebb birtokosok nem voltak képesek nagyobb befektetéseket tenni s ezáltal telepeket tökéletesen feltárva, üzembe helyezni. Óhajtandó volna pedig, hogy e különben iparilag igen fejlett város megfelelő tőke segítségével idővel nemcsak névleg, de tényleg is ismét bányaváros legyen.

Uj vasérc-zárkutatómunkák. Besztercebányáról írják: Dérer Géza kisgarami lakosnak Zólyom vármegye, Kisgaram, Garamolaszka és Cserpatak községekben 26 új zárkutatómunka adományoztatott. Dérernek jelenleg összesen 35 zárkutatómunkája van a fenti községekben. Az adományozott zárkutatómunkákban kitűnő vasérc találtatott.

Kimerült bányatelep. Az egykor világhírű Bonanza-Mine bánya földalatti üzemét, telepeinek kimerülése folytán beszüntették. Felszerelésének árverezése múlt hó 30-ára volt kitűzve, de a kellő érdeklődés hiányára való tekintettel, újabb határidőt tűztek.

Munkás-merénylet. Besztercebányai levelezőnk a következőket írja: A rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság tulajdonát képező Salgóhányban a társulat 3 munkása f. hó 10-től 11-ére virradó éjjel bosszúból dynamittal bányarombolást idézett elő, miáltal a fél bányauzem szünetel. Emberéletben kár nem esett. A merénylet munkásokat letartóztatták. Stempel bányakapitány a helyszínére kiszállt.

Aszbesztkiakiadási jog. Agadics község (Krássó-Szörénym.) a tulajdonát képező földterületek aszbesztkiakiadási jogát február 18-án d. e. 10 órakor a község-házán árverés útján bérbeadja. A kikiáltási ár 200 K.

A kohó áldozata. Déváról jelentik: A kalani bányász és kohó-részvénytársaság kohójában Muntyán György és Padureán Pével munkásokat a hamuláda tisztítása közben a mérges gőzök megölték. A munkások közt nagy az elkeseredés a társaság ellen, mert a szerencsétlenséget elővigyázat elmulasztása okozta. A munkások sztrájkra készülődnek.

Magnezit Jolsván. Élénk kereslet tárgya az utóbbi időben a magnezit. Lapunk arra kérte vidéki levelezőinket, hogy érdeklődjenek magnezit előjövetelek után. Erre vonatkozólag egyik lelkes barátunk a következőket írja: Ugy a hazai, mint külföldi hírneves geológusok által konstatálva lett, hogy természeti kincsekben bővelkedő vármegyénkben többek között kitűnő minőségű magnezitkőzet is oly nagy mennyiségben jön elő, mint sehol az egész föld keletén. Iparilag magas kőfoknak ellenálló tégláknak dolgoztatik fel, pörkölt állapotában pedig a vas-és acélgépjáratásnál van nagy kelendőse. Az utóbbi téren egyesült amerikai államok uralják a helyzetet s így a pörkölt magnezitnek is Amerika a főpiaca, ahová vármegyénkbeli pörkölt magnezit Fiumén keresztül hajókon szállittatik. Állítólag Kaliforniában is nagy magnezit-telepre bukkantak, de az amerikai nagy gyárvárosokhoz vasuti összeköttetése nem lévén, a vízi szállítást nem bírja ki.

Végül jelentenem kell, hogy a legnagyobb kiterjedésű magnezit-kőtelepek Jolsva város határában és vidékén vasterületek közelében vannak, s itt épülnek a legújabb szerkezetű pörkölt kemencék is.

A magyar bányászat erős, a külföld előtt imponáló lesz, ha egy akarattal megértjük s támogatjuk egymást.

PÉNZÜGYI, IPARI ÉS KERESKEDELMI HIREK.

Francia tőke Magyarországon. Egy előkelő párisi L'Évenement című régi ujság, melyet még Victor Hugó alapított, igen egészséges eszmét pedített meg legutolsó számában. Azt írja ugyanis ez az előkelő ujság, hogy a francia tőkének kitűnő piaca lenne Magyarországon, ahol az ipar most van fejlődésben és eltekintve attól, hogy ott nagy hasznát látnák a francia tőkének, az kitűnő befektetésnek bizonyulna. Határozottan érdekében állana Franciaországnak, ugyanond a cikkíró, magyar barátait megismerni. Ezáltal nemcsak saját sovinizmusát szolgálná, hanem becsületes haszonra is tenne szert, ha a magyar terület gazdasági, ipari és kereskedelmi hasznosságát figyelembe venné. Ami Magyarországot illeti, melyet annyi intellektuális és morális kötelek fűz Franciaországhoz, — ugy a történelmi múltat, mint jelenben a génius és a dicsőség közös kultuszát illetőleg — valóban kár volna, ha nem vennők észre, hogy mily mély ragaszkodással viseltetik irányunkban a magyar faj és mennyi szeretet lakozik irántunk e büszke, derék nemzet lelkében, mely lelkesedik a függetlenségért, szabadságért és amely gondolkodóink és filozófusaink munkáiból, irodalmunkból, tudósaink dolgozataiból meríti nemzeti szelleme és hite táplálékát. Kár volna valóban az is, ha nem látnók ebben a jövőt, azt a termékeny perspektívát, mely számunkra a munka és tennivágyás ez országában nyílik; hacsak tőkepenzeseink és iparosaink nem riadnak vissza a szükséges kezdeményezéstől és az azzal járó áldozatoktól, hogy megalapítsák jövőendő szerencsésüket és vagyonukat. Nagyszerű befektetések eszközölhetők Magyarországon, annak szűz ipari talajában, a francia tőke minden termékeny vállalkozása részére. Ez a termékeny föld, mely a magvetőnek bő aratást ígér, a francia tőke számára hódítandó meg, különösen mivel annak elfoglalása most még igen könnyű.

Tőkeemelés. A kaproncai kőszénbánya r. t. alapítóját 22 millió koronára emelte.

A fernezelyi kénsvagyár. Lapunk legutóbbi számában a gyár ünnepélyes megnyitására már megemlékeztünk. Az új gyár működéséről azt írja levelezőnk, hogy a nagy kén tartalmu érceknek a Bidepestekben való pörkölésénél fejlődő kéndioxyd gázokat kénsvá vá dolgozza fel, ami által a kohó kéményéből elszálló kohófüst kéndioxydban sokkal szegényebb lesz. A kénstár reméli, hogy ezáltal véget vet a füstkár pereknek. Magát a kénsvagyarat, mely „Phönix“ (részvénytársaság) nevet viseli, a budapesti Enyv- és Spódium-gyár egy kassai műtrágya-gyár tulajdonossal együtt állami subventióval építették. A gyár 30 év múlva a kénstár tulajdonába megy át. Ez az első eset, hogy a vegetatív védelmére hazánkban a kohófüst-gázok ártalmatlanítása céljából építettek kénsvagyarat. A kénsvagyár egyelőre csak kénsvat produkál, de tervbe van véve műtrágya s némely vegyület későbbben való gyártása is (rézgalic, ólom, sulfat). A gyár megnyitásával egyidejűleg átadatott a forgalomnak a nagybánya—fernezelyi h. é. vasut is, mely kizárólag a kénsvagyár és a fernezelyi kohó érdekében létesült.

Az államvasutak beruházása. Aradról írják lapunknak: Sztérényi József államtitkár közölte Sztankovics Miklóssal, az aradi üzletvezetőség főnökével, hogy a kereskedelmi kormány a tervezett vasutfejlesztési program megvalósítását a tavasszal megkezdi. Az aradi üzletvezetőség területére az előirányzott kétszázmillió koronából huszonegy millió korona befektetés jut. Hat millió költséggel ujjaépítik az aradi pályaudvart s átalakítják a békéscsabai, kétegyházi, orosházi, hódmezővásárhelyi és mária-radnai állomást. Az államtitkár közlése alapján az üzletvezető kijelentette, hogy Budapesttől—Szolnokig megépítik a második sinpárt és nagyszabású beruházásokat lesznek annak érdekében is, hogy az ország szénszükségletét a magyar széntelepek gyorsan és bőséggel kielégíthessék. E célból a petrosényi, zsvölgyi és piskii vonalakat tetemesen kibővítik, illetve alkalmassá teszik, hogy a vonalak mentén lévő szénbányák termékeit akadálytalanul, bármily nagy tömegben is fölvehessék és idővesztés nélkül továbbíthassák. A szénszállítás megkönnyítése végett ezen a vonalakon szénrakodókat építenek és külön szénszállító vonatokat járatnak majd. A kocsiparkot, a sineket, s az állomásépületek technikai berendezését a Máv. házilag készíti el. A többi munkálatot vállalatba adják. Az árlejtés föltételeit már megállapították, a műszaki leírások is készülöben vannak, úgy, hogy az árlejtést már a közeli hetekben kiírják. Sztankovics Miklós üzletvezető az államvasutak beruházásairól a következőket mondotta:

— Az előirányzott kétszáz millió a nagy fejlesztési program első részletének a megvalósítását teszi lehetővé. A kereskedelmi kormánynak s az államvasutak vezetőségének az a célja, hogy a magyar forgalmi viszonyokat rövid időn belül olyan színvonalra emelje, amely megfelel a fejlődő ipar és kereskedelem kívánalmainak. A tervezett egész nagy program megvalósítására összesen egy milliárd korona szükséges, amelyet fokozatosan fordít majd a Máv. a beruházásokra.

Erdélyrészi sónagykereskedők nagygyűlése. Az erdélyrészi sónagykereskedők elhatározták, hogy szövetséget létesítenek és az erre vonatkozó alakuló közgyűlést hétfőn tartották meg, amelyen ugyyszólván valamennyi sónagykereskedő megjelent, illetőleg levélben bejelentette csatlakozását. Az alakuló ülésen a pénzügyi hatóságot Szücs Antal felügyelő, a magyar kereskedelmi részvénytársaságot, mint a magyar királyi sójövédéki vezérügynökséget Szalai Béla igazgató, valamint a marosújvári és désaknai kirendeltség főnökei képviselték. A közgyűlés a sónagykereskedők közérdekű kívánalmainak megvalósítását, a tapasztalt nehézségek megszüntetését és a sócsempészet megakadályozását, valamint a sóárusítás jogviszonyainak modern szabályozását tűzték ki feladatukul. A szövetség azután megalakult és megállapította egyhangulag az alapszabályokat. Elnökké Boskovics József kolozsvári sónagykereskedőt választották meg, ezenkívül 12 bizottsági tagot választottak. A közgyűlés táviratban üdvözölte Wekerle Sándor miniszterelnököt, Désy Zoltán pénzügyi államtitkárt és Bakonyi Géza miniszteri tanácsost. A szövetség memorandumát egy küldöttség viszi a legközelebbi napokban a miniszterelnök, mint pénzügyminiszterhez. Örömmel adunk hírt a sónagykereskedők szervezkedéséről, mert reményünk van arra, amint azt már több ízben is kifejtettük, hogy az elárusítók a maguk

helyzetin segítve, tekintettel lesznek a fogyasztók érdekeire is s elejét veszik a visszaéléseknek és a káros sóhiánynak.

A waggonhiány megszüntetése. A nagyváradai kereskedelmi kamara feliratot intézett Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez a waggonhiány megszüntetése tárgyában. A miniszter válaszában értesítette a kamarát, hogy a helyzet javítását e téren, felelőssége érteében, elsőrendű kötelességének tekinti s az államvasutak kocsi-parkját 10.500 kocsival szaporította és a forgalom rendes lebonyolítására egyéb beruházásokról is gondoskodott.

A Salgótarjáni Kőszénbánya új igazgatósági tagja. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság legközelebbi közgyűlésén töltik be a Kohner Zsigmond elhunytával megüresedett igazgatósági tagságot. Értesülésünk szerint a társaság új igazgatósági tagja Leipziger Vilmos szeszgyáros, a Magyar Általános Takarékpénztár alelnöke lesz.

A petroleum szállítása. Bécsben az osztrák vasuti miniszteriumban értekezlet volt a petroleumvonatok bevezetése ügyében, az értekezleten a magyar államvasutakat Molnár felügyelő és Gärtner főellenőr, a kassa—oderbergi vasutat Szekula kir. tanácsos, főfelügyelő képviselték. Az értekezlet megállapodott abban, hogy a galíciai nyers petrolcuntelepekről közvetlen tartályvonatokat indítanak a budapesti, fiumei, pozsonyi, orsovai és mezőtelegdi finomítókhöz. A petroleum egész vonatokon érkezik majd a finomítókhöz, amiáltal a szállítás tetemesen gyorsabb lesz. Az üres tartályokat is közvetlen vonatokat viszik vissza oda, ahová valók.

Bányák és zártkutatómányok finanszírozása. E cím alatt lapunk január 26-iki számában említést tettünk arról, hogy egy előkelő pénzintézet felveszi üzletkörébe a zártkutatómányok és bányák finanszírozását. Ujabb értesülésünk szerint ez a hazai intézet egy angol pénzcsoporthal egyesülve, fogja a kölcsönöket adni. A részletekből csak az szivárgott ki, hogy csak is adományozott bányákra és már feltárt zártkutatómányokra adnak kölcsönöket, a már ismert procentuáció nagyságában. A kölcsönök adásánál az igazgatóság különös figyelemmel lesz a spekulánsok üzérkedésére. Tudtunkkal csak hetek kérdése, hogy a munkálatok kezdetüket vegyék.

A porosz szénszállítás akadályai. Már a mult számunkban említettük, hogy az összes porosz határszéli állomásokon beszüntették a szénszállítást, ami bizony a magyar szénpiacot is érzékenyen érintette, ilyenformán az államosított *Nordbahn* naponként csupán 450 waggon szenet szállít. A szállításnak ilyen módon való korlátozását csupán a Bécsben irányuló szállításra alkalmazták most azonban kiterjesztik az összes, a *Nordbahn*on lebonyolítandó szénszállítványokra. A vasut nem tud 1100 waggon szénnél többet szállítani, ez pedig, mint már régebben megírtuk, kevés lesz annak a szükségletnek ellátására, amelyet egyrészt Ausztria, másrészt Magyarország szénszükséglete igényel. A szállításnak ilyen módon való kontingentálása a bécsi szénnagykereskedők között nyugtalan-ságot idézett elő s a *Nordbahn* igazgatósága jónak látta értekezletre hívni őket, hogy megbeszélje velük, miképpen lehetne a szénszállítás korlátozásának káros következményeit elhárítani. A német szénnagykereskedők mindannyian

kijelentették, hogy a kontingentálás a szénszükséglet ellátását rendkívüli módon fogja megnehezíteni, de ha a Nordbahn ettől nem akar eltérni, legalább egyezzen meg a katóvitzai vasutigazgatósággal aziránt, hogy mennyi szenet vehet át a felső-sziléziai bányákól a Nordbahnon való elszállítás céljából. Annyi bizonyos, hogy a szénszállítmányok csökkenése nagyban hozzá fog járulni a szénhiány felidezéséhez s ha a Nordbahnon jelenleg is uralkodó forgalmi zavarok még a kontingentált szénszállítmányok forgalmát is megnehezítik, akkor Magyarországon épp úgy, mint Ausztriában, nagy nehézségekbe fog ütközni a szénbezerzés.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság igazgatósága szerdán tartott ülésén állapította meg az 1907. évre vonatkozó zárószámadásokat, melyek szerint a társaság az elmúlt évben az előző évi áthozattal együtt 4,051.656 korona bruttó-nyereséget ért el, ami 367.429 koronával haladja túl az előző évi eredményt. E nyereségből az összes költségék és a tavaly létesített új berendezések teljes leírása címén 1,148.949 korona (+ 39.849 K), továbbá kétes követelésekből és az értékcsökkenési tartalék számlán való leírások címén 199.445 korona (+ 114.103 K), vonandó le, úgy, hogy tiszta nyereség gyanánt a mérleg 2,562.848 (+ 76.064 K) koronával záródik. A mérleg, mely a legszigorubb értékeléssel állapított meg, s melyben nagyobb összegű latens-tartalékok foglaltatnak.

Ezen számadásokban foglalt eredmények első-sorban köszönhetőek a banküzlet megnövekedett kiterjedésének, mely lehetővé tette a társaság saját tulajdonát képező és általa kezelt tőkéknek az elmúlt év viszonyainak megfelelő előnyös értékesítését; hozzájárult ehhez a folyó banküzlet lendülete, mely a társaságnál elhelyezett fakarékbetéteknek az elmúlt év körülményeire való tekintettel jelentősnek mondható növekedésére is vezetett. A társaságnak a faipar körében fennálló részesedéseit e szakma válságos viszonyai egyáltalában nem érintették; egyéb szindikátusi részesedései közül kiemelendő az Eger-Putnoki Helyiérdekű Vasut Részvénytársaság finanszírozása, melyet a társaság az Angrárbankkal együtt teljesített. A társaság áruüzleteiben a múlt év hátrányos kereskedelmi viszonyai közepette is — ama kedvezőtlen hatás dacára, melyet az európa-szerte rossz termés a gépüzlet, a súlyos jellegű vagonhiány pedig a sóüzlet forgalmára gyakorolt — az üzlet menetében és hozadékában az előző évek színvonalát teljes mértékben fentartani sikerült.

A főnti számadások alapján a társaság igazgatósága elhatározta, hogy a február 27-ére egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, miszerint az előző évhez hasonlóan ezidén is 9 százalékos, tehát részvényenkint 36 korona osztalék címén összesen 1,800.000 K fizetessék ki, a tartalékalap 420.000 korona (+ 20.000 K) dotációval 7,150.000 K-ra emeltessek és a végül maradó 201.180 korona (+ 55.015 K) az új üzletév számlájára vitessék át.

Nagy villamostelep Bulgáriában. A bolgár törvényhozás mostanában egy törvényjavaslatot fogadott el, mely megszavazza a perniki állami kőszénbánya világítására és erőszolgáltatásra használandó villamos telepnek felépíttetését, mely célra 1.000.000 frank rendkívüli hitelt engedélyez.

KÜLFÖLD.

A németországi petroleum-források. Több év óta Braunschweigban Schöppenstedt környékén földfúrásokat végeztek petroleum feltalálása céljából. A furások ugyan petroleumos anyagot hoztak fel a föld mélyéből, de a tisztítása oly költséges volt, hogy a további üzemet abba kellett hagyni, annál is inkább, mert a petroleum csekély mennyiségben mutatkozott. Múlt évben Braunschweig város környékén végeztek furásokat és a kutak vizében petroleum nyomaira akadtak. A kutak 30 méter mélyek és különösen Melvederode községben bőséges petroleumot ömlesztnek ki. A község birtokosai a siker után több helyen végeztetnek kutatásokat, hogy geologilag megállapítsák a mennyiséget is. Hannover vidékén is 24 kut adja a nyers petroleumot, még pedig évenként 58.000 tonna mennyiségben 4 millió márka értékben. Ujabbban Elsasban és Bajorországban is találtak petroleumot, melyet szivattyuzással hoztak fel a felszínre. Gazdasági szempontból rendkívül fontos a petroleum feltalálása Németországban és felhasználása nagyot lendít különösen a gyáriparra nézve, ahol fűtőanyagként fogják használni. Ebben is szerencsésebb tehát Németország, mint mi. Nálunk egymást érik a petroleum-botrányok, holott az egybehangzó szakvélemények szerint Magyarországon kell lenni petroleumnak, csak hogy nálunk hiányzik a német alaposság és kitartás, no meg a pénz!

Új román-francia kőolaj-társaság. Raky A., a Raky-féle furási mód feltalálója, új román-francia kőolaj-társaságot alapított 7 millió lei alaptőkével Párisban, mely átveszi a 2 millió lei tőkével dolgozó román Raky kőolajkutató társaság és az Eberhard, Marchena & Co. cég 1 és fél millió lei értékű kőolajtelepeit.

Az aranyidai kincstári bányászat. Általános a panasz mostanában, hogy a kincstári bányák általában deficittel és csak nagynehezen prosperálnak. A többek között ilyen deficités bányászat az aranyidai is, melynek gazdag érc tartalma azonban a szakemberek előtt közismert. S hogy mégis oly nehezen boldogul, annak egyedüli oka az, hogy a kincstár nem akar a kornak megfelelő befektetéseket tenni. Az iglói bányakapitányság azt panaszozza, hogy a királyi kincstár aranyidai arany- és ezüsbányászata és kohászata az utolsó években szembetűnően hanyatlott, úgy, hogy a termelésnek fokozatos csökkenése az aranyidai ezüstkohók üzemének részleges szünetelését idézte elő. Különösen 1896. óta a kohók csak időközönként voltak üzemben. E hanyatlás oka részben a munkaerő hiánya, de részben az is, hogy a kincstár tartózkodott oly nagyobb anyagi áldozatoktól, melyek az érctermelés fokozása érdekében szükségesek lettek volna. A bányakapitányság ajánlja a régi, elavult ércelőkészítő művek rekonstrukcióját, mert csak így várható a bányák gazdaságos, jövedelmező művelése. És ez másként el sem képzelhető.

Új magnezitbánya. Egy angol pénzcsoport a magnezit fogyasztás fokozottabb kielégítésére tevékeny kutatást végeztetett Salzburg környékén magnezit után. A fáradságos kutatásnak megvolt az eredménye. Gazdag magnezittelepeket fedeztek és tártak fel, melynek művelését nemskára megkezdik.

Osztrák állami szénbányavásárlás. Poroszország s Magyarország után most Ausztria tesz nagyobb

szénbányavásárlást, hogy ezáltal a mutatkozó szénmizériákat ott is megszüntessék. Ugyanis Alsó-Ausztria országos bizottsága az „Unio“ bányatársaság tulajdonát képező és Grünbachban fekvő kőszénbányát megvásárolni szándékozik. A művek becsértéke 12 millió kocona; eladás-illetőleg vételára 2 millió korona lesz. A részvények a német és osztrák arisztokrácia kezében vannak.

Gyémánt bányászat. A világ legdrágább kővére rossz idők járnak. Az emberek nem igen vásárolják, mert még a leggazdagabbak is nagyszerűen utánozzák; Párisban Lemoin pedig azzal fenyegeti a gyémánt királyait, hogy ő géppel fogja előállítani azt, amit eddig a föld mély gyomra rejtegetett. Ennek tulajdonítható aztán, hogy a gyémánt értékpapírok esnek s a gyémántbányászat, a nagy felhalmozódás miatt is apad. Így Kimberleyből azt írják, hogy a gyémántpiac kedvezőtlen helyzetére való tekintettel a De Beers társaság gyémántmosójában Dutotsdában az üzem egy részét beszüntették s egyelőre 100 fehér munkást elbocsátottak.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL:

Petroleum Hevesmegyében.

A magyar petroleum iránt az utóbbi időben élénk érdeklődés mutatkozik. Igaz, hogy pl. a zborói botrány, mely szerencsétlen spekuláció eredménye volt, nem igen használ az ügynek, de azt hiszem, hogy érdekelni fogja A Bánya olvasóit, miképen jutottam én reá Hevesmegye egy községében petroleumra s miképen ment-füstbe minden reményem.

Hevesmegyében egy kis patak felszínén a szivárvány minden színét játszó zsírréteg feltűnt egy alkalommal édesatyámnak s közelebről érdeklődvén, erős petroleum szagot érzett. S miután zártkutatmánnyal biztosította a területet, a hatvanas években addig ásott, amíg pénze volt; aztán abba hagyta, míg a 70-es és 80-as években megint ásott, amíg győzte, ekkor megismerkedett egy Weisz nevű pesti ügynökkel, ki két társat szerzett a vállalathoz.

Ekkor leástak egy aknát 180, egy másikat 220 méter mélyre. Az erős petroleum szagot a munkások nem bírták ki, ennél fogva ventilátorral nyomták le az aknába folyton a friss levegőt. De pénz hiányában abba hagyták atyámmal együtt az egész dolgot. A tömérdek kiadás azonban nemcsak atyámat, de az itt említett urakat is bosszantotta már annál is inkább, mert a nemsokára folyósítandó állami szubvenció is elmaradt.

1880-ban egy Sekoroky és társai nevű lengyeleket vettünk magunkhoz társul. Micsoda urak voltak ezek? Csupa Ritter von és grofok, kik Galiciában már furtak petroleum után és azt állították, hogy nálunk ugyanazok a szimptomák mutatkoznak, mint Galiciában. Ezek aztán tényleg nagy apparátussal fogtak a dologhoz. Gőzgéppel furtak, haladt a dolog gyönyörűen, de amíg a telepet berendezték, amíg új furlyukat kezdtek, beszakadt a furó, aztán a vízvezeték fagyott be, úgy kellett szalmával tüzelni alatta az egész vonalon, amíg fölmelegedett. De most az volt a baj, hogy a furólyuk ahelyett, hogy mélyebb lett volna rövidebb lett, mire azt mondták a lengyelek nagy örömmel, hogy áttörtük a trahit réteget és most a petroleum fölött lévő gázok nyom-

ják a puha anyagot a furlyukban fölfelé. Egy szép napon azonban valamennyi lengyel eltűnt. De ugyanakkor érkezett néhány angol, kik a gépeket akarták elvinni. Ekkor sült ki, hogy a gépeket a lengyelek egy krajcár pénz nélkül vették. Tőlünk azonban 3000 forintot vettek előleg gyanánt. Ők ugyanis arra számítottak, hogy 3 hónap alatt meglesz a petroleum s ha van petroleum lesz pénz quantum satis; persze mi azt mondtuk az angoloknak, tessék a 3000 frtot kifizetni és vihetik a gépeket, amire az angolok hajlandók nem voltak, megindult tehát egy hosszas per. Közben meghalt szegény atyám s a jogot én magam tartom tovább. A pör megszűnt, de fáj, hogy egy olyan értékes hely miért hever parlagon? Én magam dobattam, ott a helyszínén kiásott trahit követet egy vízzel telt kádba, hol a kövekben lévő petroleum feljött a víz tetejére, amit szintén én magam töltöttem lámpába és épen úgy világított, mint a raffinált petroleum.

Budapestre egyelőre nem mehetek, de kijelentem, hogy a jelen levelemben elmondottak valóságát minden pillanatban kész vagyok bizonyítani. G. J.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Meghívás.

998/1908. Zsembery Tivadar társulati igazgató kérelmére alulírott m. kir. bányakapitányság a Herzsa szent Háromság bányatársulatot 1908. évi március hó 12-én délelőtt 10 órakor a bányakapitányság hivatalos helyiségében tartandó közgyűlésre ezennel meghívja.

A közgyűlés tárgyai:

A bánya eladása feletti határozathozatal.

A bányatársulat feloszlásának megállapítása.

Végleges intézkedések tétele.

Esetleges indítványok.

Erről a részvényeseket, névszerint: Fabiátó Sándort, Szepessy Somát, Makray Józsefet, Tőke Józsefet, Korbuly Bogdánt, özv. Bogdáné Jandl Elenórárt, Jandl Károlyt, Jáuost, Miklóst, Sándort és Kálmánt, Lukács Tivadart, Scheffer Józsefet és a The Kisbánya Minning Comp. Limited társaságot, illetve jogutódaikat azon figyelmeztetéssel értesíti a bányakapitányság, hogy a tanácskozással kiegészített tárgyak fontosságára való tekintetből, a közgyűlésen személyesen jelenjenek meg, vagy pedig szabályszerű meghatalmazással ellátott képviselőt küldjenek, mert a hozandó határozatok a távolmaradottakra nézve is kötelezők lesznek. Nagybányán, 1903. évi február 5-én M. kir. bányakapitányság.

Felhívás.

Ismeretlen tartózkodásu Nikodémusz János, Nikodémusz József, Herz Sándor, Klein Izidor, Hercz Adél és Krivián János volt dobsinai lakosok, illetve azok ismeretlen örökösei felhivatnak, hogy a rozsnyói József-Stockorom bányatársulatnál birt részvényeik után kivetett hátralékaikat jelen felhívás megjelenésétől 30 nap alatt alulírott bányagazgatonál fizessék le, mert ellenesetben ellenük a törvényes eljárás helyeztetik folyamatba.

Rozsnyón, 1908. évi január hó 39-án.

Trunkó Adolf,
bányagazgató.

Kiadótulajdonos: Pénzügyi Merkur Kereskedelmi r.-t. Budapest

J. POHLIG A. G. Kölnben,
 épít harminc év óta
sodrony-kötélpályákat,
 a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
 képviselő: **Páris Oszkár Budapest**
 VII., Damjanich-ucca 51. szám. Telefon 82—16.

W. F. Leickenbach & Co.,

Maschinenbau-Anstalt,
 Leipzig-Sellerhausen.

Spezialität:

**Leitspindel-Drehbänke, Mechaniker-
 bänke, Hobelmaschinen, Bohrmasch.,
 Fräsmaschinen.**

Waagen

für Industrie und Landwirtschaft jeder Art und Grösse
 in nur bestbewährter Ausführung zu billigsten Preisen

**Ph. Wahl, Waagenfabrik,
 Weidenau O (Sieg.)**

Heinrich Exner,

Baumaterialien - Handlung

Lagerplatz und Kontor **Berlin NO. 55,**
 Elbingerstr. 61-64, an d. Greifswalderstr. Tel. Amt VII, 2683.

Grösstes Lager in sämtlichen
 alten Baumaterialien für Haus-, Villen- und Fabrikbauten.

Enorme Auswahl in
 fast neuen modernen Türen und Fenstern jeder Art.

Torwege, Schaufenster, Ladentüren in jeder Grösse.
Gartengitter, —|— Träger, L-, U- und Z-Eisen.

Balken, Kant- und Kreuzhölzer, Dachschalung, Fussböden, alt und neu.
 Dachschiefer, Granitstufen sowie jegliches andere Baumaterial zu billigsten Preisen.

Kívágni és beküldeni!

Kérdő-ív.

Ezen kérdő-ív beküldése semmire sem kötelező. Alulírott részvénytársaság előkelő külföldi összeköttetéseket óhajt felhasználni azon célból, hogy a magyarországi tőkeszegény bányavállalatokat és zártkutatmányokat financirozza.

Azon t. bányatulajdonosok, kik részvénytársaságunkkal összekötésbe óhajtanak lépni, sziveskedjenek az alanti pontozatokat kitöltve hozzánk beküldeni.

1. Tulajdonos neve és lakása? .....
2. Zártkutatmány, vagy bányája van-e? .....
3. Hol fekszik a bánya (zártkutatmány)? .....
4. Hány zártkutatmányból áll? .....
5. Minő ásványok találtattak a bányaterületen? .....
6. Fel van-e tárva a bánya és üzemben van-e? .....
7. Minő munkálatokat végeztetett eddig és mennyi tőkét fektetett be? .....
8. Van-e a bányaterméről hivatalos analysis? .....
9. Van-e műszaki leírása (expose)? .....
10. Óhajtja-e vállalatát financiroztatni, örök áron, vagy haszonrészesedésre eladni? .....
11. Esetleges megjegyzés: .....

PÉNZÜGYI MERCUR

KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTARSASÁG

BUDAPEST, VI. ker. Dalszínház-utca 8. szám

Telefon 23—33.

(az Operával szemben.)

Telefon 23—33.

**Vereinigte
Crummendorfer Quarzschieferbrüche**
LANGE, LUX UND OELSNER
RIEGERSDORF, Kreis Strehlen, Preussisch-Schlesien.

Bahnstation CRUMMENDORF der Strehlen-Grottkauer Eisenbahn,
Telegr.-Adr.: Quarzitbrüche RIEGERSDORF Strehlen-Schlesien'

Empfehlen ihren auf Ausstellungen **hochfeuerfestem**
mehrfach premierte ausgezeichnet **Quarzschiefer** in behauenen oder gesägten recht-
winkligen oder konischen Stücken für
Zustellung von Cupol-, Schweiss- und Puddel-
öfen, für Converter, in Zinkhütten für die Schächte
der Zinkdestillieröfen, für Kalk- und Schnitzeltrocken-
öfen Kesselfeuerun- **Quarzschiefer, ein hochfeuer-**
festen aller Art usw. **fester Naturstein**, hält bei Höchsten Hitzegraden
ganz wesentlich länger als beste
Schamotte oder Dinassteine, wächst nur sehr wenig
bei höchsten Temperaturen und ist sehr widerstands-
fähig gegen Temperaturwechsel.

Preise: weit geringer, als für Schamotten und Dinas-
steine.

Quarzschiefer wird in behauenen und geputzten
auch mit Diamantsägen voll- und scharfkantig ge-
schnittenen rechtwinkligen und konischen Stücken von
bestimmten Längen geliefert und mit bestem ff. Mörtel
vermauert.

Allererste Referenzen des Inn- und Auslandes, sowie
Originalzeugnisse und Prospekte stehen zur Verfügung.

Geteilte Buchsen

für Holzriemenscheiben,

für leerlaufende und festsitzende Holzriemen-
scheiben, **absolutes Festsitzen** derselben, kein
brennen mehr, get. Stellringe.

— Man verlange Preislisten. —

Plessing & Neider, Leipzig-Neustadt.

**Förderwagen-Schmiermittel
Heissdampf-Cylinderöle**

in unerreichten Spezialitäten.

Fischer & Comp.,

Leopoldshall-Stassfurt,

Fabrik technische Öle und Fette.

Drahtseile

für alle vorkommenden
Zwecke fabriziert in best-
bewährten Ausführungen

E. F. ELBERT, Lugau i. S.

Gegründet 1862.

Gegründet 1862.

Erstklassige

Schmirgel- Scheiben

für alle Zwecke, jede Scheibe 4 Wochen auf
Probe. Billigste Preise, rasche Bedienung; bei
Jahresabschluss, hoher Rabatt.

Fritz Schmidt
Schmirgelwerk,
Freiburg (Baden).

Gummiwaren,
Packungen,
Dichtungsmaterialien

liefert billigst

Lotzges & Hermann,

Schlebusch-Manfort, bei Köln a. Rh.

Vertreter gesucht.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz. (ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben.

Számos kiállításon kitüntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magafoknak (hoch-basische) (védjegy $\times\times$) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló agyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő agyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 0,8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezeték kifizetéséhez; pirszen-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagyolvasztókhoz. Alakkövek, görehek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítanak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítővel, göreb- és mészkemencék. — Fenti különlegességekben gyakorlott kőművesek rendelkezésre állnak.

Alapítottatott 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstadtban Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek.

Sürgőny cím: „Feuerfest“ Halbstadt.

Lieferung von:

Stahlstempel mit Nahmen etc., Stahlbuchstaben u. Stahlnummern nur in bester Qualität. — Stanzgravuren, Prägestempel und Schnitteinrichtungen für die Metallindustrie. — Kontroll-, Kantinen-, Konsum-, Werkzeug-, Bier-, Speise- und Wertmarken aller Art. — Geprägte und gegossene Metallschilder mit Firmen etc. etc.

Rob. Tümmeler, Döbeln.

Gravier- und Präge-Anstalt, Mechanische Werkstätten. Gegründet 1878.

Benn Kupplung

Benn's Patent-Reibungs-Kupplung ist jetzt überall als die beste und zuverlässigste Reibungs-Kupplung anerkannt.

Verkauf pro 1901	57 Stück
Verkauf pro 1902:	242 Stück
Verkauf pro 1903:	337 Stück
Verkauf pro 1904:	787 Stück
Verkauf pro 1905:	909 Stück
Verkauf pro 1906:	1254 Stück

Lizenz-Inhaber für Deutschland:

Vogel & Schlegel, Dresden 27

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvétetnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és festészeti műtárem

BUDAPEST VII/22.

Téglagyár eladó.

Csepelszigeten, Budapesttől 1 óra távolságra, egy körkemence 18 fülkével, 7 szobás uri lakás, gazdasági épületek 20 holdnyi területen, sürgősen eladó.

Részletes felvilágosítás nyerhető a

Pénzügyi Merkur Keresk. r.-t. nál
Budapest, VII., Dalszínház-u. 8. szám.

Telefon 23—33.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII., Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente.

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben - Instru-
mente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl.
67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und
Stäbe, Verziehschrauben u. Schnüre. Compasse, Gruben-
Regel-Transporteure, Pantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Carl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern.

Cramin - Antioxyd

ganz trocken und farblos. daher besonders für blanke
Teile, auch für Massenartikel, enorm dünnflüssig und
billig im gebrauch.

Seit 10 Jahren bei den einschlägigen Branche bewährt
5 Liter a Mk. 2.50 pro Liter.

Putzessenz-Cramin für alle Metalle; da-
bester existierende Putz-
mittel, ohne Wienerkalk nachzuputzen

5 Kilo à Mk. 2.— pro Kilo

Ferner alle in unser Fach schlagende Artikel in nur
allerbesten Qualitäten.

Hamburger Cramin-Präparaten-Ges. m. b. H.
Altona 4 b. Hamburg.

Mit modernsten Maschinen eingerichtete

Metalldrückerei

übernimmt die Herstellung von

Massenartikeln in jedem Metall

unter Zusicherung des

Eigentumrechtes

Biedermann & Czarnikow,
Berlin SW., Kreuzbergerstrasse No. 71.

Gegründet 1884.

Telegr.-Adr.: Indicator. Giro-Conto: Deutsche Bank.

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 19—23. szám.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A budapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diós-
győri gyárban 7000 lóerő, 5600 munkás, a vajdahunyadi
gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyár-
ban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280
lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszáló- és cséplő-
gépek, utimozdonyok, szalmakazalozók, kukoricamor-
zsolók és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási
berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keret-
lemezek, tgljes lokomotiv és vasuti kocsik kerékpárok,
kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács-
és acélöntvényű hajó- és gépalkatrészek, téglyacél-
öntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas
és vasöntvények, szegecses, csavarok, csavarkulcsok,
tűzálló agyag- és chamotteárúk. Hidak, vasszerkezetek,
vasuti sinék és sinkapcsoló-szerek, teljes vasuti váltók,
keresztvezérek, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek,
hidláncok, rúgóacél, kőfűróacél, reszelőacél, kocsirú-
góacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durva-
acél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféln acél-
szerszámok, üllők stb. acélövedékek, vont, hengerelt,
kazán-, forr- és fűrócsövek ónozza és galvanizálva,
öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított
gőzvezeték, vízvezeték és csatornázási csövek és csat-
ornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt
karmantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos
vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok,
hajóárbcok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen),
árbocszálók (Spiere), póznák (Bäume), alagcsövek,
vizlékcsövek (Speigattrohre), üreges mozgó hajóárúk
(hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízepíté-
sekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkal-
mas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és
felülről cementtel kiöntetvén, olcsóbbak és tartósabbak
mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz- és és légnomási
tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnomásra,
torpedó-légnomások, cellulose cukor- és szappanfűző-
üstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdony-
kezelő-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók,
vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló ké-
szülékek stb.

Keith=Licht

(Patent)

Press=Gas=Licht.

Gasbezug (wie beim gewöhnlichen Gasglühlichte) vom
Gaswerke. Jede bestehende Leitung wird vorwandt. —
Lichteffekte von 3000 Hefner Kerzen abwärts bis zu
25 herunter in jeder gewünschten Stärke — Uner-
reicht billiges Brennen bei genauer Angabe des Gas-
verbrauchs unter voller Garantie. — Einwandfreie
Ersparnis 50% und mehr gegenüber Gasglühlicht. —
Ueber 3000 Anlagen im Betrieb. — In verflorrenem
Jahre allein über 1000 Anlagen installiert. — Etate
Referenzen, Prospekte und Kostenanschläge frei

Deutsche KEITH-LICHT-Gesellschaft

Gebrüder Hirsch, Cöln a. Rh.

LOSSINSZKY IMRE

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

Budapest, V. kerület, Lipót-körut 7. szám.

Telefonszám 64—72

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telef. 2—16.

Táviratcim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum“ petróleum izzólámpák szabadalm.

ként 11·5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos ivlámpát. Bármely petróleummal ég. bárki által kezelhető. Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb. számára.

egyedüli gyártása és elárúsítása. A jelenkor legszebb és legolcsóbb világítása. 1000 gyertyafény óránként. Hordozható, bárhol felállítható és

Szabadalmazott „Zenit“ Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás!

A „Zenit“-égő régen érzett hiányt pótol a gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felényi gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk, mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként 60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad, tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegetakarítást eredményez.

A „Zenit“ invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényre 60 l. óránkénti gázfogyasztás mellett — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100 l. óránkénti gázfogyasztás mellett

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— kor., B-jegyű 22.— kor. — Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Manifattura Italiana Cinghie Massoni & Moroni
mailandi gyárának magyarországi vezérképviselősege.

Ajánlja a „Massoni-Moroni“-féle valódi teveszörből készült géphajtó szijjakat.

Főbb előnyei a következők: 1. érdes felületüknel fogva jobban simulnak a keréklaphoz és a legerősebb adhézióval bírnak, miáltal a lehető legnagyobb erőátvitelt biztosítják, minden erővesztés nélkül. — 2. Rendbentartásuk nem okoz munkát, miáltal idő- és pénz lesz megtakarítva. — 3. Csak egyetlen erős és könnyen alkalmazható összeköttest igényelnek. — 4. A munkában a lehető legnagyobb praecizitást fejtik ki, miután teljesen egyenes és hasonmóságú egyetlen darab-ból állanak. — 5. Az idő minden viszontagságának és főleg a nedvesség és a gőz behatásainak ellentállanak s ugy azokkal szemben, mint a por vegyi anyagok és savak stb. kigőzölgéseivel szemben absolute érzéketlenek. — 6. Miután kizárólag teveszörből készülnek, tágulási hajlandóságuk a legminimálisabb. — Részletes felvilágosítással szolgál

Lossinszky Imre, okl. gépészmérnök, magyarorsz. vezérképviselő.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szenekre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár
szabadalmazott rendszere szerint.

Alkalmazásban vannak már: Budapest Városi Villamos Vasut, Technologiai Iparmúzeum, M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv. Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp. ruhatár, Váczi városház, Nagyváradi hadapródisk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyá stb.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fütsünk olcsó hazai szénre!

50%-os

költségmegtakarítás!!

Munkácsi-féle szab. takaréktűzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!